

INFORMARE
privind participarea la reuniunea Comisiei speciale pentru Inteligența artificială
în era digitală - AIDA (Bruxelles, 8 noiembrie 2021)

În data de 8 noiembrie a.c., a avut loc, la sediul Parlamentului European de la Bruxelles, reuniunea în format hibrid, a Comisiei speciale pentru inteligența artificială în era digitală (AIDA). Senatul României a fost reprezentat de domnul **Marius Humelnicu**, președintele Comisiei pentru comunicații și tehnologia informației.

Scopul reuniunii l-au constituit schimbul de informații și de cele mai bune practici cu privire la realizările privind Inteligența artificială (IA), la nivelul UE și la nivel național. Reuniunea s-a dorit a fi un forum pentru schimbul de idei cu privire la posibile modele de reglementare viitoare, pentru IA și pentru aprofundarea dialogului cu tematică IA, între Parlamentul European și parlamentele naționale.

În calitate sa de moderator, **Dragoș Tudorache**, eurodeputat și președintele AIDA, a specificat că mapamondul are nevoie de o legislație riguroasă, în domeniul digitalizării și, deși dezbateră are un singur panel, acesta este unul de impact asupra viitorului Uniunii Europene, în dezideratul său de a deveni lider în utilizarea IA.

Dita Charanzová, vicepreședintele Parlamentului European (PE), a deschis sesiunea punctând faptul că tranziția digitalizării este cheia dezvoltării economice, a protecției mediului și a îmbunătățirii vieții cotidiene a tuturor cetățenilor UE. Este rolul PE să creeze investiții în infrastructura IA și tehnologia viitorului. În ce privește cooperare internațională, între SUA și UE, tema a fost discutată la Washington, cu o săptămână în urmă.

Margrethe Vestager, vicepreședintele Comisiei Europene (CE), a detaliat că reuniunea se desfășoară în jurul a trei obiective: investițiile, armonizarea legislației și cooperarea internațională. Astfel, se preconizează alocarea către IA a 20 bil EUR, în următoarea decadă. În privința viitorului pachet legislativ, acesta va crește încrederea cetățenilor UE în IA și rolul de suveran al UE, la nivel mondial.

În viziunea președintelui Comitetului Economic și Social European (CESE), **Christa Schweng**, IA este o prioritate pe termen lung și un instrument puternic, mai ales după recuperarea din criza cauzată de SARS-COV19, pandemie ce a avut un impact negativ asupra întreprinderilor și afacerilor. Cea mai presantă problemă o reprezintă recrutarea personalului specializat și va fi nevoie de o consultare publică, privind cadrul legislativ. Îngrijorarea CESE se referă la faptul că IA va crea dezavantaje sociale ori, scopul global al acesteia este să pună drepturile cetățenilor și securitatea internațională pe primele locuri.

După alocuțiunile de deschidere, s-a derulat un schimb de bune practici, între reprezentanții parlamentelor naționale.

Andrej Černigoj, membru în Adunarea Națională, a specificat că Slovenia are 40 de ani de experiență în cercetarea IA, prin cele 100 de grupuri de lucru și un grup axat pe monitorizarea utilizării IA și a creșterii nivelului de încredere a cetățenilor în IA, mai ales, odată cu contribuția pandemiei de COVID-19 la dezvoltarea de structuri tehnologice. De asemenea, Slovenia găzduiește primul centru IA de cercetare internațională, IRCAI, ce facilitează dezvoltarea de structuri și tehnologii IA și, totodată, comunicarea între cetățeni și părțile interesate, din întreaga lume.

Programul național sloven privind IA include reguli de dezvoltare și utilizare a produselor și serviciilor, în domenii precum sănătate, mediu, planificare teritorială și industrie alimentară, pe baza cărora se fac programe specifice, sisteme concepute în mod fiabil și responsabil, pentru protejarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor și securitatea acestora. De asemenea, se află în lucru proiectarea programelor gemene, utilizate la depistarea deficiențelor. La nivel guvernamental, a fost înființat Oficiul pentru transformare digitală.

Reprezentanții Parlamentului francez, **Christine Hannion**, membru în Adunarea Națională și **André Gattolin**, membru al Senatului, au specificat că, pentru perioada 2020-2022, au fost prevăzute fonduri suplimentare de 2.2 mld EUR. Pentru anul în curs, există un proiect de act normativ privind IA, pentru că s-au înregistrat o serie de progrese, dar nu au fost restabilite echilibrele economice, în special, pentru IMM-uri.

Comisia pentru afaceri europene din cadrul Senatului francez a creat o comisie specială asupra datelor, ce are în discuție Regulamentul IA și Regulamentul datelor, în special, în domeniul sănătății.

Reprezentantul Republicii Cehe, senatorul **Jiří Dušek**, a transmis că și-a actualizat strategia privind IA, dorește o cooperare cu sectorul privat, în special, cu IMM-urile și înființarea unui centru al IA.

Senatorul **Olivia Delgado** a specificat că pandemia SARS-COV a obligat Spania să facă un salt privind IA, alocând astfel, prin strategia pentru digitalizare, 35% din fondurile destinate cercetării, soluțiilor consolidate ale proceselor sociale și economice. Țara sa dispune de un acord juridic, normativ asupra IA; militează ca IA să fie susținută într-un mod etic și are dorința să devină lider în crearea algoritmilor.

Stefan Schennach, membru în Bundesrat-ul austriac, ne-a împărtășit faptul că, în urmă cu doi ani, a colaborat la elaborarea unei rezoluții „*IA la locul de muncă, prieten sau dușman?*”.

Kyriakos Hadjiyanni, membru al Camerei Reprezentanților, a transmis că Cipru folosește o strategie de supraveghere a utilizării IA, pe perioada 2020-2025 și are în lucru elaborarea semnăturii electronice, un sistem național pentru cărțile de identitate electronice și serviciul de blockchain.

La nivel parlamentar, Italia dispune de un grup de lucru asupra IA, a specificat **Vincenza Bruno Bossio**, membru al Camerei Deputaților. În ce privește cercetarea, aceasta se dezvoltă bine, în diverse institute, precum Bologna și Milano.

Jeroen Recourt a transmis că Senatul olandez are rolul de garant în respectarea drepturilor fundamentale, participarea start-up-urilor și autorizarea învățământului la distanță.

„Comisia noastră pentru cultură, sport, turism și media a pregătit deja un prim raport transmis Guvernului și care constituie prima propunere legislativă privind protecția tinerilor în relație cu platformele de socializare, o nouă autoritate de supraveghere a audiovizualului – noua conduită pentru supravegherea conținutului online și aplicarea IA în domeniul audiovizualului. Solicităm Guvernului adoptarea pachetului de reguli, în folosirea algoritmilor în procesarea și stocarea datelor, învățarea automată, pornind de la o premisă bazată pe riscuri”, ne-a împărtășit **Niamh Smith**, deputat irlandez și președinte al comisiei menționate.

Eurodeputatul **Anna-Michelle Asimakopoulou** a vorbit despre strategia Greciei asupra IA, bazată pe trei aspecte importante: (i) creșterea economiei cu 300 mld EUR, în următoarea decadă; (ii) transformarea din temelii a sistemului public grecesc și (iii) transparența și atenția pentru cetățean, mai precis, păstrarea acestuia în centrul abordării IA. *„Democrația este un termen grecesc, deci un crez pentru care merită să te zbați”,* a subliniat aceasta.

Senatul spaniol a transmis, prin vocea dnei **María Teresa López**, faptul că raportul comisiei de specialitate prevede o legătură strânsă între etică și IA, văzută drept echivalentă cu progresul și oportunitățile de îmbunătățire a vieții cotidiene și, în acest sens, Spania mizează pe resurse ce vor permite dezvoltarea acestora.

La nivelul Bundesrat-ului german, a fost înființat un centru pentru digitalizare și unul pentru cercetare, care să întocmească împreună, un set de instrumente care să ajute la realizarea unei transformări digitale, cu eficiență și încredere, astfel încât, în mijlocul acesteia, să fie oamenii, a declarat **Kristina Sinemus**.

Parlamentarul **José Magalhães** a transmis că Portugalia a fost vârful de lance în privința pașapoartelor biometrice și a folosit aceste tehnici, în operarea cererilor de azil.

Comisia de specialitate a Parlamentului belgian a elaborat o serie de recomandări IA, privind interzicerea recunoașterii faciale, în locurile publice și utilizarea acesteia numai pentru trecerea frontierelor, a declarat **Albert Vicaire**, membru al Camerei Reprezentanților.

Mai multe voci s-au exprimat pentru exploatarea oportunităților post-COVID:

Marion Walsmann, eurodeputat german, a comentat: *„Tehnologiile digitale au rol esențial în redresarea economică. Statele membre au depus eforturi în vederea eliminării lacunelor legislative. IMM-urile au nevoie de investiții, într-un climat de încredere. Succesul tranziției digitale are o miză mare, în dezvoltarea vieții noastre cotidiene.”*

„Transformarea digitală s-a accentuat pe timpul pandemiei SARS-COV și Lituania nu face excepție. Dorim aplicarea IA în transformarea afacerilor; este important ca soluțiile tehnologice să fie de calitate. În privința IA, este important să existe standarde universale, pe piața unică, pentru aplicarea unitară a IA, pentru ca UE să devină lider global”, a apreciat dl Lukas Savickas, membru al Seimas.

În continuare, au fost exprimate o serie de îngrijorări privind IA, după cum urmează:

Slovenia: *„Este nevoie de încrederea populației, de alfabetizare, în vederea creșterii calității vieții.” (Andrej Černigoj, Adunarea Națională)*

Franța: *„În septembrie 2020, în cadrul discursului Starea națiunii, președintele Von der Leyen s-a exprimat despre faptul că investițiile UE vizează cloud computing-ul, sistemele de calcul, dar totul rezolvat cu responsabilitate pentru cetățeni. Am făcut recomandarea pentru investirea în ecosistemul european – transparentizarea funcționării algoritmilor, explicarea acestora pe domeniul sănătății, – în condițiile în care o serie de aspecte sunt lăsate la interpretarea companiilor precum Facebook.” (Christine Hannion, Adunarea Națională)*

„Ne dorim o aplicație transparentă și cu respectarea eticii, deși ne aflăm la distanță de China, lider în colectarea informațiilor. Comisia mea pledează, încă din 2018, pentru ca IA să devină un subiect de coeziune pe plan european. Astfel, se impune crearea unui consorțiu etic pentru digitalizare europeană și mă gândesc ce rol va avea, pentru că IA trebuie să beneficieze de ajutoare de stat – miză ce ține de suveranitatea UE.” (André Gattolin, Senat)

Cehia: *„Țara noastră este foarte sensibilă la aspectele IA, rețelele neuronale, componente ce folosesc datele în ingineria socială și riscăm să ne pierdem libertățile și drepturile fundamentale.” (Jiří Dušek Senat)*

Lituania: *„Este important ca soluțiile tehnologice să fie de calitate, ca cetățenii și companiile să le accepte, iar cadrul legislativ are rolul de a se asigura că cetățenii vor recurge cu încredere la IA. Agenda pentru Europa trebuie să se preocupe, în detaliu, de protecția datelor.” (Lukas Savickas, Seimas)*

Austria: *„IA poate reduce costurile de personal și eficientizarea proceselor, ceea ce este bine, dar nu pentru a îi supraveghea pe oameni sau a-i concedia.” (Stefan Schennach, Bundesrat)*

Finlanda: *„Este nevoie de o platformă a serviciilor durabile, centrate pe oameni. IA trebuie dezvoltată din punctul de vedere al serviciilor, nu numai al tehnologiilor.” (Sinuhe Wallinheimo)*

Cipru: „Trebuie să ne asigurăm că IA este aplicată cu respectarea drepturilor și libertăților cetățenilor și companiilor. Este nevoie să analizăm, în mod adecvat, beneficiile noilor tehnologii, în special, în domeniile energiei și al reducerii emisiilor de carbon. Tranziția trebuie realizat într-o manieră precis reglementată, ca să evităm orice utilizare abuzivă.” (Kyriakos Hadjiyanni, Camera Reprezentanților)

Italia: „Trebuie diminuate decalajele de gen. Avem nevoie de un nou sistem de guvernanță, pentru garantarea schimburilor de bune practici între parlamentele naționale.” (Vincenza Bruno Bossio, membru al Camerei Deputaților)

„Sunt regiuni periferice ce pot deveni și mai periferice, dacă IA nu are în vedere să le dezvolte. Criminalitatea cibernetică trebuie combătută.” (Sabrina Pignedoli, eurodeputat)

Portugalia: „Platformele digitale nu fac decât să copieze exploatarea forței de muncă, exact ca în secolul trecut. Dorim să aflăm ce are de gând Comisia Europeană, în privința asigurării faptului că inegalitățile nu sunt adâncite.” (Sandra Pereira, eurodeputat)

„Mă adresez reprezentanților parlamentelor naționale: cum considerați folosirea datelor biometrice?” (Maria Manuel Leita Marques, eurodeputat)

„UE trebuie să ia inițiativa adoptării Cărții Albe privind IA. Trebuie folosite programe de formare; recuperat decalajul dintre legislațiile naționale adoptate și realizate investiții importante în acțiunea unită, la nivelul UE.” (José Magalhães, Adunarea Republicii)

Irlanda: „Trebuie să avem o convergență a anumitor tehnologii, mai ales, în privința protecției confidențialității datelor. În educație, este important de văzut cum converge IA către realitatea augmentată.” (Malcolm Byrne, Senat)

Irlanda: „Comisia Europeană trebuie să dobândească competențe de reglementare a conținutului și transparenței în folosirea algoritmilor, mai ales în privința copiilor.” (Niamh Smith, Camera Deputaților)

Spania: „IA este echivalentă cu progresul, dar acesta trebuie pus în slujba omului, astfel ca IA trebuie să aibă o componentă umanistă. Trebuie ca UE să își asume rolul de lider în relația cu SUA și China.” (María Teresa López, Senat)

Tirului de solicitări i-a răspuns, pe rând, **Lucille Sioli**, director pe Inteligența artificială și industria digitală, din cadrul Comisiei Europene, care a precizat că este nevoie de dezvoltarea unor hub-uri digitale pentru IMM-uri și consolidarea IA, prin creșterea competitivității. În domeniul agriculturii, Europa poate promova o IA centrată pe om, astfel încât să fie asigurat faptul că nu există fragmentări legislative, ci un set comun de norme.

Sioli a adăugat că CE are în vedere lucrătorii care își desfășoară activitatea pe platformele digitale și susține proiecte de cercetare privind folosirea aplicațiilor IA, în domeniul sanitar. Trebuie făcută distincția clară dintre identificarea biometrică și biometrie – între datele folosite de către autorități în spațiile publice și cele utilizate pentru identificarea infractorilor.

Axel Voss, raportor al Comisiei speciale pentru inteligența artificială în era digitală (AIDA) din cadrul Parlamentul European, a constatat diversitatea opiniilor și stratificarea dezbaterii; de asemenea, cât de importantă este IA, în percepția generală, pentru dezvoltarea UE.

În mod deosebit, au reieșit aspectele privind crearea încrederii cetățenilor europeni în utilizarea IA, pe piața muncii – temeri privind creșterea șomajului, înrăutățirea condițiilor de muncă, – supravegherea în mod etic a algoritmilor și stabilirea frontierelor utilizării IA.

Domnia sa a mai constatat că vorbitorii au creat două controverse: conform primei, se dorește protecția datelor și a sferei private, dar sunt cerințe pentru calitatea algoritmilor. În această privință, sunt excluse rezultatele ce ar putea să discrimineze o categorie sau alta de cetățeni și/sau întreprinderi, în timp ce PE nu poate da claritate acestor rezultate, fără utilizarea datelor cu caracter personal.

A doua privește faptul că statele membre iau decizii la nivel național, concomitent cu aclamarea solidarității și a unei legiferări comune, cu dezideratul ca UE să fie în competiție cu China și SUA, ca să nu își piardă produsele și companiile.

Voss consideră că un tabel clar al solicitărilor este absolut necesar, pentru stabilirea nivelului potrivit punerii în aplicare a acestora și și-a exprimat opțiunea pentru cel european. În privința supremației globale a UE, comunitatea trebuie să devină lider în IA, de unde decurge necesitatea unei foi de parcurs, astfel ca atenția să fie concentrată pe oportunități, nu numai pe amenințări.

Raportorul AIDA a confirmat interesul PE de a propune o legislație concentrată pe oameni, ca punct central, pe care să o susțină la nivel mondial și, pentru aceasta, sunt necesare schimbarea abordării și a modului de lucru și, de asemenea, formarea competențelor cetățenilor europeni, pentru a deveni competitivi.

Președintele AIDA, **Dragoș Tudorache**, a punctat, ca note de încheiere, că IA nu este doar o jucărie tehnică, ea este o tehnologie fundamentală, ce ne va ajuta să ne poziționăm strategic, la nivel mondial. A mai ținut să rezume faptul că vizita Comisiei AIDA la Washington a revelat că ambele puteri se bazează pe o înțelegere comună a democrației și

valorilor ei fundamentale. A mai rezultat că este necesară colaborarea, în vederea atingerii unui nivel de convergență. În concurența cu China, nu trebuie ignorată viziunea sa diferită asupra drepturilor fundamentale.

Marius Humelnicu, senator PSD

Redactat: Irina-Mariana Anghel, Consilier parlamentar, Serviciul pentru Afaceri Europene
Direcția Generală Cooperare Parlamentară Externă